

ADVOKAT
INGA S. KJERNLIE

MEDLEM Advokatforeningen

NAV v/ Arbeids- og velferdsdirektoratet
v/ Kjell Hugvik og Bjørn Lien
Postboks 5, St. Olavs Plass
0130 OSLO

Lillestrøm, 12.08.2020

VEDR. UENIGHET MELLOM NAV LOKALT OG NAV ARBEID OG YTELSER I UFØRETRYGDSAKER

Det vises til innlegg i velferd.no den 10.08.2020, hvor Kjell Hugvik (arbeids- og tjenestedirektør i NAV) og Bjørn Lien (fungerende ytelsesdirektør i NAV) uttaler seg. Innlegget gjelder spørsmålet om å avskaffe NAV Arbeid og ytelse for i stedet å gi vedtaksmyndigheten tilbake til NAV Lokalt, slik advokat Olav Lægneid tar til orde for.

Som mangeårig trygderettsadvokat, så er jeg oppgitt over den manglende bakkekontakten og også den manglende forståelsen som ovennevnte to NAV-direktører utviser i forhold til hvordan systemet (les: mangel på system) oppleves i *praksis*, sett fra et *brukerperspektiv*. Det er tydelig at direktørene sitter godt i sine direktørstoler, beskyttet fra brukerne og langt fra omverdenen.

Selv mener jeg at NAV Arbeid og ytelse bør avskaffes. Denne enheten fungerer dårlig - i praksis, og kvaliteten på vedtakene er jevnt over elendig. Lokalkontorene, som kjenner brukeren og også saken best, bør få tilbake sin vedtaksmyndighet. Likebehandling av saker bør uansett ikke være noe mål all den tid sakene jevnt over blir dårlig likebehandlet, slik praksis er i dag.

La oss ta uføretrygdsaker som et konkret eksempel, som typisk utarter seg slik «i det virkelige livet»; et liv som ovennevnte to direktører i NAV dessverre synes å ha liten/ingen kontakt med:

Det hele starter med at NAV Lokalt uttrykkelig anbefaler bruker å søke om uføretrygd; ofte etter mange års tett samarbeid med bruker og også etter at både fastlege, andre behandlere, spesialister og ulike tiltaksarrangører har konkludert med arbeidsuførhet som følge av sykdom/skade. NAV Lokalt utarbeider da en arbeidsevnevurdering/AEV, og fatter også et skriftlig vedtak etter NAV-loven § 14 a, hvor det fremgår at bruker er ferdig avklart til uføretrygd. I nevnte AEV og vedtak konkluderer NAV Lokalt med at ytterligere behandling/tiltak ikke er hensiktsmessig/nødvendig og begrunner også hvorfor. Videre konkluderer NAV Lokalt med bistandsbehovet «varig tilpasset innsats», som er rett bistandsbehov ved uføretrygd.

Og ikke nok med at NAV Lokalt anbefaler/innstiller på uføretrygd. NAV Lokalt gir i tillegg skriftlig beskjed om at uføretrygdsøknad «må» fremsettes innen en viss kort frist (vanligvis innen 14 dager) dersom bruker skal få innvilget AAP i ventetid på at søknaden skal bli behandlet (jf. folketrygdloven § 11-18).

Når NAV Lokalt på denne måten setter en kort frist for å fremsette uføretrygdsøknad, så oppleves dette nærmest som et «pålegg» og en «ordre». I *realiteten* har derfor bruker intet valg; han/hun er nødt til å fremsette en søknad, og det raskt. I motsatt fall, stanses AAP umiddelbart.

Bruger blir altså nærmest «beordret» av NAV Lokalt til å søke om uføretrygd innen 14 dager; ofte da etter først å ha blitt nektet søknad i lang tid (det går ikke an å søke uføretrygd elektronisk uten at NAV har «åpnet opp» for dette). Under slike svært spesielle omstendigheter, som kun eksisterer i NAV-saker, så oppleves det ubegripelig at bruker rett etterpå får avslag fra NAV Arbeid og ytelse - på det samme kravet som NAV Lokalt «påla» bruker å fremsette.

Spørsmål 1:

Hva tenker direktoratet om at NAV Lokalt nærmest «pålegger» bruker å søke om uføretrygd innen 14 dager (det oppleves uansett som et pålegg), i de tilfeller der hvor NAV Arbeid og ytelse avslår kravet? Hvis bruker nekter å fremsette søknad etter at nytt 14a-vedtak er fattet (f.eks. fordi han/hun mener at mer behandling/tiltak må forsøkes), så stanses AAP umiddelbart.

NAV fatter i slike tilfeller to motstridende og kolliderende skriftlige vedtak (begge med klagerett og begge fattet med hjemmel i lov) i løpet av kort tid. I NAV Lokalt sitt vedtak etter NAV-loven § 14 a, hvor det konkluderes med at bruker er arbeidsufør grunnet sykdom/skade, opereres det med 3 ukers klagefrist. I NAV Arbeid og ytelse sitt vedtak om avslag på krav om uføretrygd, er klagefristen 6 uker. NAV gir m.a.o. med den ene hånden, og tar med den andre, og snakker slik sett med «kløyvet tunge» - i vedtaks form. Hvilket vedtak man ev. skal klage på, skjønner bruker (og ofte også NAV selv) lite av. Forvirrelsen er total.

Det er svært uheldig - og kan også medføre erstatningsansvar etter skadeerstatningsloven § 2-1 ved tapt inntekt - at ulike NAV-enheter fatter motstridende og kolliderende skriftlige vedtak på omtrent samme tid. Som ett av mange eksempler, vises her til vedlagt vedtak fra NAV Klageinstans Sør fra 2017, hvor klageinstansen opplyser bl.a. følgende:

«...vi må ta utgangspunkt i at NAV har gjort en feil vurdering ved å anbefale uføretrygd dersom du likevel ikke får det innvilget, slik at vedtaket om ferdig avklart kan anses som ugyldig. NAV Klageinstans har anledning til å omgjøre et ugyldig vedtak uten at dette er påklaget, jf. forvaltningsloven § 35.

I vedtaket hvor du fikk avslag på søknad om uførepensjon, er det henvist til at vilkårene i folketrygdloven § 12-5 om hensiktsmessig behandling og avklaring, ikke er oppfylt. NAV Klageinstans vurderer på bakgrunn av dette at vedtaket om ferdig avklart mot uførepensjon må anses ugyldig. Vi omgjør dette vedtaket på eget initiativ, slik at AAP likevel ikke opphørte med virkning fra .... 2015. Dette medfører at søknaden om AAP og vedtaket av .... 2016 faller bort.»

Konklusjonen vår:

Vi har kommet fram til at vedtaket av .... 2014, hvor du ble ansett som ferdig avklart mot uførepensjon, er ugyldig. Vi omgjør dette slik at retten til AAP i utgangpunktet løper uavbrutt. Det må imidlertid vurderes om også øvrige vilkår for AAP er oppfylt.

Vedtaket er gjort etter forvaltningsloven § 35 og folketrygdloven § 11-13.»

Spørsmål 2:

Hva tenker direktoratet om at NAV i løpet av kort tid fatter to skriftlige vedtak (begge med hjemmel i lov og begge med klagerett) som er direkte motstridende og kolliderende? Det er ikke fysisk mulig å være ferdig avklart og ikke ferdig avklart – samtidig (slik NAV legger opp til), og det er derfor ingen tvil om at vedtakene er kolliderende.

Spørsmål 3:

NAV Klageinstans mener at NAV Lokalt gjør en «feil» som fører til «ugyldighet» når de fatter vedtak om ferdig avklart til uføretrygd i de tilfeller der hvor NAV Arbeid og ytelse avslår uføretrygd. Er direktoratet enig med NAV Klageinstans i at vedtaket fra NAV Lokalt om ferdig avklart til uføretrygd må anses som en «feil» og dermed også må kjennes ugyldig i slike tilfeller?

Spørsmål 4:

Det er kun de mest alvorlige og graverende feilene som kan medføre ugyldighet etter forvaltningsloven § 35, og det skal derfor mye til før ugyldighet kan konstateres. Som nevnt foran, så kan slike feil gi grunnlag for erstatning etter skadeerstatningsloven § 2-1 dersom feilen har resultert i økonomisk tap for bruker. Hva tenker direktoratet om retten til erstatning hvis NAV sine to kolliderende vedtak har medført tapt inntekt på brukers hånd?

Spørsmål 5:

At NAV ikke klarer å bli enig med seg selv, medfører ofte - som direktoratet vet – at brukeren verken får innvilget uføretrygd eller ytterligere arbeidsavklaringspenger/AAP. Dette gjelder også om makstid ikke er nådd. AAP-avdelingen i NAV Arbeid og ytelser er nemlig ofte uenig med uføretrygdavdelingen i NAV Arbeid og ytelser, og avslår videre AAP under henvisning til at NAV Lokalt har fattet et 14a-vedtak som konkluderer med ferdig avklart til uføretrygd. I slike tilfeller er det hele tre ulike NAV-enheter som «krangler» seg i mellom, hvorav to i en og samme enhet. Ofte vet ikke en gang den ene NAV-enheten hva slags vedtak den andre enheten har fattet som følge av slett/dårlig saksbehandling (papirer leses ofte kun delvis, hvis de i det hele tatt leses).

Resultatet av NAV sin interne uenighet og også av reglene vedr. karens (jf. folketrygdloven § 11-31), er at de syke og arbeidsuføre brukerne ofte blir stående helt uten inntekt fra det offentlige. De får verken uføretrygd eller ytterligere AAP, og heller ikke tiltakspenger eller kvalifiseringsstønad fordi de er for syke til å være i aktivitet, hvilket jo også er grunnen til at de har søkt om uføretrygd. Mange får heller ikke sosialstønad fordi de er gift (jf. ektefellers gjensidige forsørgelsesplikt) eller fordi de har midler i form av bolig/bil, som først må selges. Katastrofen er dermed et faktum.

At bruker blir stående helt uten inntekt fra det offentlige når man er for syk til å forsørge seg selv (hvilket jeg ofte opplever i trygdesaker), er i strid med Grunnloven § 110. Det fremgår her følgende: *«Den som ikke selv kan forsørge seg, har rett til stønad frå det offentlege.»*

Hva tenker direktoratet om at NAV til stadighet bryter nevnte grunnlovsparagraf som følge av NAV sin interne uenighet i uføretrygdsaker og også som følge av reglene vedr. karens?

Spørsmål 6:

14a-vedtakene som NAV Lokalt fatter, er så diffuse, uklare og intetsigende at det er umulig å forstå hva NAV mener og hva man ev. skal klage på, jf. det faktum at slike vedtak har 3 ukers klagefrist. Bruker forstår ikke engang om vedtaket er til hans/hennes gunst eller ikke. De mer utfyllende arbeidsevnevurderingene/AEV`ene som NAV Lokalt utarbeider, sendes ofte ikke ut sammen med 14a-vedtaket, slik direktoratet tidligere har uttalt at NAV må gjøre, jf. brev til undertegnede datert 14.01.2017 (sak nr. 16/1791) hvor direktoratet opplyser bl.a. følgende:

«Rutinen er derfor at dersom 14a-vedtaket er utarbeidet på bakgrunn av en arbeidsevnevurdering, skal både vedtaket og arbeidsevnevurderingen sendes samtidig fra NAV-kontoret. Dette nettopp for å ivareta klageretten etter NAV lovens § 14a.»

Hva tenker direktoratet om at NAV fremdeles ofte unnlater å sende ut 14a-vedtak og AEV samtidig, med det til resultat at bruker i realiteten frarøves å kunne klage på slike vedtak fordi det er umulig å vite om det er noe å klage på? Og hva har direktoratet helt konkret tenkt å gjøre for å sikre at AEV alltid sendes ut sammen med 14a-vedtaket?

Spørsmål 7:

Hva gjelder det uforståelige innholdet i 14a-vedtakene, som jeg tok opp i mitt brev til direktoratet den 30.11.2016, så svarte direktoratet slik:

«Som også Arbeids- og sosialdepartementet opplyser i sitt svar av 28.11.16, har vi et større prosjekt på gang, der vi blant annet ser på hvordan vi kan sikre at informasjon og vedtak blir forklart på en bedre måte. Her har vi et ønske om å tydeliggjøre sammenhengene mellom de ulike vedtak slik at det blir enklere å se betydningen av vedtakene.»

Dette større «prosjektet» som NAV hadde på gang i 2016, har jeg ikke sett noen resultater av. 14a-vedtakene er like diffuse og uforståelige nå som før.

Hva gjør direktoratet i dag for å sikre at 14a-vedtakene blir mer brukervennlige og forståelige?

Spørsmål 8:

Hva med å avskaffe 14a-vedtakene, som NAV selv ofte omtaler som «tullevedtak» og «ikke noe å bry seg om»? (NAV sine egne ord). Disse vedtakene er mer forvirrende enn oppklarende, og skaper *kun* problemer i uføretrygdsaker der hvor NAV Lokalt og NAV Arbeid og ytelse er uenig. Slik jeg ser det, så bør det være mulig å finne frem til andre ordninger som fungerer bedre, jf. det faktum at man tidligere ikke opererte med slike vedtak og at dette gikk helt fint.

Spørsmål 9:

NAV Lokalt, som har møtt bruker flere ganger ofte over mange år - har altså (via 14a-vedtak og AEV) konkludert med at bruker er ferdig avklart til uføretrygd og at ytterligere behandling/tiltak ikke er nødvendig, mens NAV Arbeid og ytelse uføretrygdavdeling (som aldri møter brukerne) med et pennestrøk konkluderer med at bruker *ikke* er ferdig avklart til uføretrygd og at mer behandling/tiltak må forsøkes. At NAV Arbeid og ytelse AAP-avdelingen deretter fatter vedtak om avslag på videre AAP (selv om makstid ikke er nådd) med den begrunnelse at NAV Lokalt har fattet vedtak om ferdig avklart til uføretrygd, gjør situasjonen fastlåst. Kaoset er komplett. Bruker blir selvsagt enda sykere enn i utgangspunktet, i tillegg til å bli økonomisk ruinert.

At de ulike enhetene i NAV «snakker sammen» og koordinerer sitt arbeid, er dessverre en sjeldenhet. I den anledning vises til tidligere rundskriv til folketrygdloven § 11-6, hvor det fremgikk følgende (omtrent det samme fremgår nå av NAV sine interne arbeidsrutiner):

"NAV-kontoret og NAV Forvaltning må gjennom gode samarbeidsrutiner og forhåndskontakt unngå at brukere får unødvendige avslag på uføretrygd fordi han eller hun ikke blir ansett for å ha gjennomgått tilstrekkelig behandling eller hensiktsmessige arbeidsrettede tiltak jf. § 12-5."

Ovennevnte må fortsatt gjelde, siden lignende formuleringer nå er inntatt i NAV sine egne interne arbeidsrutiner. Noe annet ville uansett ha vært i strid med god forvaltningsskikk.

Som advokat opplever jeg flere ganger ukentlig at NAV Lokalt og NAV Arbeid og ytelse (tidligere NAV Forvaltning) bryter ovennevnte prinsipp/arbeidsrutine. Nevnte NAV-enheter har verken hatt gode nok samarbeidsrutiner eller hatt tilstrekkelig med forhåndskontakt, hvilket må anses som den direkte årsaken til avslaget og også som en saksbehandlingsfeil.

Hva konkret gjør direktoratet for å sikre at NAV Lokalt og NAV Arbeid og ytelse i større grad samarbeider/har forhåndskontakt, slik at unødige avslagsvedtak forhindres? Og: kan jeg få tilsendt NAV sine arbeidsrutiner hva gjelder dette, ev. få sitert hva som står der pr. i dag?

Spørsmål 10:

I de tilfeller hvor NAV Arbeid og ytelse avslår uføretrygd, så mener denne enheten at NAV Lokalt har gitt «klarsignal» til å søke om uføretrygd og også fattet 14a-vedtak for tidlig. Hvorfor finnes det ingen «sjekklister» e.l. som NAV må gå gjennom/krysse av *før* NAV ber bruker om å fremsette søknad? Eller klarere/tydeligere arbeidsrutiner som i større grad sikrer samarbeid/kontakt/enighet mellom NAV Lokalt og NAV Arbeid og ytelse før søknad «pålegges» bruker?

Spørsmål 11:

Når NAV Lokalt har gitt «klarsignal» til å søke om uføretrygd, så er ofte både rådgivende lege ved NAV Lokalt, fastlege, andre behandlere, spesialister av ulike slag samt også tiltaksarrangører, enige om at uføretrygd bør innvilges. Ved et ev. avslag, så setter NAV Arbeid og ytelse til side alt som finnes av dokumentasjon. Alle lege- og spesialistklæringer overprøves.

a) Er det ok at saksbehandler ved NAV Arbeid og ytelse (som ikke har medisinsk kompetanse) overprøver/ignorerer samtlige leger/spesialister i saken, inkl. rådgivende lege ved NAV Lokalt?

b) Hvordan skal bruker få gjennomført mer behandling/utredning når samtlige leger/spesialister konkluderer med at *alt* er forsøkt og derfor gir avslag på det NAV Arbeid og ytelse krever?

Spørsmål 12:

Etter at avslaget er et faktum, er NAV Lokalt ofte lite villig til å søke bruker inn i et ev. nytt arbeidsrettet tiltak, hvilket skyldes at NAV Lokalt er uenig med NAV Arbeid og ytelse i at videre tiltak er nødvendig. NAV Lokalt er m.a.o. ofte lite villig til å etterleve NAV Arbeid og ytelse sitt avslagsvedtak. Dette medfører at det i praksis blir vanskelig/umulig for bruker å få på plass det som NAV Arbeid og ytelse mener mangler før uføretrygd ev. kan tilstås.

Hvordan skal bruker få på plass det som mangler av tiltak, i de tilfeller der hvor NAV Lokalt ikke er villig til å hjelpe til med dette fordi NAV Lokalt mener at videre tiltak er unødvendig?

Spørsmål 13:

Fastlege, andre behandlere og spesialister stiller seg ofte negative til å skrive (enda) flere uttalelser og/eller til å få i gang ytterligere behandling/utredning, fordi de tidligere (ofte flere ganger) har uttalt at bruker er ferdig utredet/behandlet og at uføretrygd derfor er det rette.

Legene/spesialistene får heller ikke betalt for å skrive uttalelser uten at NAV selv ber om dette, og avslår ofte å skrive nye uttalelser også av denne grunn. En spesialistklæring kan koste flere tusenlapper, og bruker (som ofte står helt uten inntekt) har ikke råd til å betale dette selv.

NAV Lokalt vil ikke innhente mer dokumentasjon fordi de mener at bruker er ferdig avklart til uføretrygd, NAV Arbeid og ytelse innhenter selv ikke ny dokumentasjon (de bare avslår som følge av manglende avklaring), og leger/spesialister nekter å skrive noe mer uten at NAV selv ber om dette. Situasjonen er fastlåst, hvilket skyldes at NAV ikke klarer å bli enig med seg selv.

Siden ovennevnte to direktører snakker så varmt om dagens system, så ber jeg om konkrete forslag til hva bruker skal gjøre i en slik fastlåst og fortvilet situasjon.

Spørsmål 14:

I slike tilfeller er det advokat og bruker selv som må «mase seg til» (og også betale for) ev. ytterligere dokumentasjon (f.eks. en ny lege/spesialistklæring); dokumentasjon som NAV selv skulle ha innhentet i kraft av sin utrednings- og opplysningsplikt etter forvaltningsloven § 17.

Advokat og bruker må altså selv sørge for å få fullført påbegynt avklaring og å opplyse saken ytterligere, dvs. ta over NAV sitt pliktmessige ansvar etter loven.

Synes direktoratet det er rimelig at advokat og bruker må ta over NAV sin opplysnings- og utredningsplikt etter forvaltningsloven der hvor NAV Lokalt og NAV Arbeid og ytelse er uenig?

VEDR. SAKSOMKOSTNINGER ETTER FVL § 36 – NY/ENDRET PRAKSIS TIL UGUNST FOR BRUKER

Dersom klage/ankesaken senere vinnes slik at uføretrygd innvilges (f.eks. grunnet ny dokumentasjon fremskaffet av advokat eller bruker selv), så har NAV nå innført en ny og strengere praksis hvor saksomkostninger som hovedregel avslås – dette til tross for at hovedregelen er at saksomkostninger «skal» innvilges ved vunnet sak, jf. forvaltningsloven § 36.

Den innskjerpede praksisen begrunnes med at omgjøringen (den nye dokumentasjonen) skyldes forhold utenfor NAV sin egen kontroll, jf. kontrollvilkåret i forvaltningsloven § 36 som fra lovgivers side var ment kun som en unntaksregel, men som nå er blitt en hovedregel i NAV-saker. Dette gjelder særlig i uføretrygdsaker der hvor NAV er uenig med seg selv.

Braker må altså selv betale fulle advokatutgifter til tross for vunnet sak og til tross for at det er NAV selv som har brutt sin utrednings- og opplysningsplikt etter forvaltningsloven § 17. Ofte og oftere unndrar NAV seg sitt ansvar etter forvaltningsloven § 36 når saker vinnes, ved å «oppkonstruere» argumenter for at endringen skyldes «forhold utenfor forvaltningens kontroll».

NAV synes den siste tiden også å ha innledet en fast praksis med å foreta avkortninger i salærkrav; da mer ut i fra automatikk og rutine enn ut i fra en konkret helhetsvurdering.

Jeg er i besittelse av en rekke vedtak fra NAV hvor saksomkostninger den siste tiden er blitt avslått med bakgrunn i kontrollvilkåret i uføretrygdsaker der hvor NAV er uenig med seg selv. Videre er jeg i besittelse av «hundrevis» av saksomkostningsvedtak som er blitt fattet etter gammel praksis, hvor fulle saksomkostninger er blitt innvilget i identiske uføretrygdsaker. Når man sammenligner nye og gamle vedtak, er det ingen tvil om at praksisinnskjerping har skjedd.

Hva gjelder konkrete tall, så har jeg forstått det slik at antall saksomkostningskrav har doblet seg fra 2017 til 2019 samt at avslagsraten har økt fra 15 til 25 %, samtidig som pengebruken har økt kun med 10 %. Tallene bekrefter således en innskjerpet praksis til gunst for brukerne.

Spørsmål 15:

Hva tenker direktoratet om rimeligheten av at NAV nekter å dekke saksomkostninger etter forvaltningsloven § 36 ved vunnet sak i de tilfeller der hvor NAV Lokalt og NAV Arbeid og ytelser i løpet av kort tid har fattet direkte motstridende og kolliderende skriftlige vedtak, begge med klagerett og begge med hjemmel i lov? I slike tilfeller har NAV Lokalt brutt sin utredningsplikt etter forvaltningsloven § 17 ved å fatte 14a-vedtak og å gi klarsignal for tidlig. Også NAV Arbeid og ytelser har brutt sin utredningsplikt ved å fatte avslagsvedtak før saken var tilstrekkelig opplyst, dvs. før bruker var ferdig avklart. NAV Lokalt og NAV Arbeid og ytelser har ikke hatt tilstrekkelig med forhåndskontakt, hvilket er den direkte årsaken til avslaget.

Spørsmål 16:

Synes direktoratet det er rimelig at NAV sine egne feil ikke får noen som helst konsekvenser for NAV selv? Er det rimelig at det er den syke/skadde brukeren selv som (ved vunnet sak) må betale den fulle og hele prisen i de tilfeller der hvor uføretrygd blir avslått fordi NAV ikke klarer å bli enig med seg selv og dermed også fatter to kolliderende vedtak på omtrent samme tid?

Spørsmål 17:

Hva tenker direktoratet om at det er advokat og bruker selv som må bruke tid/krefter/penger på å innhente ytterligere dokumentasjon i saken (f.eks. en ny lege/spesialisterklæring) og/eller på å få bruker inn i et nytt arbeidsrettet tiltak som følge av at NAV selv har brutt sin utrednings- og opplysningsplikt etter forvaltningsloven § 17, for deretter å avslå krav om saksomkostninger (tross vunnet sak) med begrunnelse i at den nye dokumentasjonen/de nye bevisene ligger utenfor forvaltningens kontroll?

Tidligere ble saksomkostninger innvilget når advokaten hadde fremskaffet nye bevis i klage/ ankeomgangen, mens det nå nesten alltid blir avslag *på grunn av* de nye bevisene. Tidligere hendte det også ganske ofte at saksomkostninger ble avslått fordi nye bevis (ny medisinsk dokumentasjon) *ikke* var blitt innhentet av advokat/bruker i løpet av klage/ankeomgangen.

Praksis synes m.a.o. å være snudd helt på hodet i løpet av kort tid.

Siden det er NAV selv som i slike tilfeller har begått feil (feil som NAV Klageinstans mener må føre til ugyldighet etter forvaltningsloven § 35, se foran), så er det ubegripelig - for alle andre enn NAV selv - at det er klienten som må betale advokatutgiftene for å få ryddet opp i feilen. Dette er så hårreisende og hinsides all rimelighet og sunn fornuft, at det er vanskelig å fatte.

Jeg ber om direktoratets syn på rimeligheten og lovligheten av en slik ny og endret praksis.

Spørsmål 18:

Slik jeg ser det, så burde NAV ha innarbeidet i sitt eget rundskriv at der hvor NAV Lokalt og NAV Arbeid og ytelser har fattet kolliderende vedtak i uføretrygdsaker (altså der hvor NAV

Lokalt «pålegger» bruker å fremsette en uføretrygdsøknad, som deretter blir avslått med alt hva dette medfører av problemer for bruker), så «skal» dette medføre dekning av advokatutgifter dersom saken vinnes, i tråd med hovedregelen i forvaltningsloven § 36. Det er jo helt opplagt at det er nødvendig med advokat i slike tilfeller (jeg kan egentlig ikke tenke meg saker hvor behovet er større). Hvor mange timer som skal dekkes, må dog vurderes fra sak til sak.

Hva tenker direktoratet når det gjelder å presisere ovennevnte i rundskrivet? Dette vil i så fall være en presisering helt i tråd med lovens ordlyd og hovedregel, jf. ordet «skal» i forvaltningsloven § 36, samt også i tråd med tidligere fast og langvarig praksis på området. Videre vil det være i tråd med hvordan Trygderetten tolker trygderettsloven § 29, hvor saksomkostninger dekkes ved vunnet sak enten man har fremskaffet ny dokumentasjon eller ikke. At nevnte to bestemmelser tolkes helt ulikt på dette området, er uheldig. Uansett, så må det anses i strid med lovgivers vilje og intensjoner at hovedregelen nå er blitt at saksomkostninger etter førstnevnte bestemmelse avslås når man vinner uføretrygdsaker der hvor nye bevis er fremskaffet.

Spørsmål 19:

Siden «kontrollunntaket» i den senere tid er blitt brukt i langt større utstrekning enn tidligere uten at det foreligger noen god forklaring eller begrunnelse for dette, så må det kunne konstateres at det har skjedd en ulovfestet innsnevring av fast praksis. Dette er en «snikinnføring» av praksisendring til ugunst for brukerne, som i stor grad svekker rettsikkerheten i trygdesaker. Hva tenker direktoratet om dette?

Spørsmål 20:

Hva gjelder den gode kvaliteten på vedtakene fra NAV Arbeid og ytelser som ovennevnte to direktører i NAV snakker så varmt om i aktuelle innlegg, så har jeg som advokat (dog med noen få unntak) ikke sett noe til denne. Vedtakene er jevnt over skandaløst dårlig begrunnet, uten konkret og individuell begrunnelse og uten henvisning til medisinske forhold. Det er de samme diffuse og intetsigende standardsetningene som går igjen i stort sett alle vedtak.

I den anledning vises til SINTEF-rapporten, hvor det er konkludert med at NAV gir feilaktige og ubegrunnede avslag kun for å pynte på statistikken. Videre vises til at jeg den 21.09.2018 - på generelt grunnlag - klaget NAV Arbeid og ytelser inn for direktoratet som følge av gjentatte og konsekvente brudd på forvaltningsloven § 25 vedr. krav til begrunnelse av vedtak. Direktoratet vedgikk da at kvaliteten ikke var av den beste, men dessverre har jeg merket liten bedring her.

Har NAV gjort noe konkret (etter innlevering av min klage i 2018) for å få bedret kvaliteten på vedtakene fra NAV Arbeid og ytelser? Hvis ja; hva er gjort, og hva vil bli gjort fremover i tid?

Konklusjon:

Min konklusjon er at NAV Arbeid og ytelser ikke fungerer i praksis, sett fra et brukerperspektiv. Denne enheten kan ha sin berettigelse rent teoretisk og hypotetisk, men det hjelper lite når praksis tilsier noe annet. Likebehandling av saker i den betydning at alle saker blir like dårlig behandlet, bør ikke være noe mål. For NAV synes kvantitet og tall å være viktigere enn kvalitet.

Ovennevnte to direktører i NAV synes å mangle kontakt med «det virkelige livet», slik de uttaler seg i velferd.no. De viser liten vilje/evne til å se praktisk på ting ut i fra et brukerperspektiv, og deres uttalelser må derfor anses for å ha liten tyngde og verdi. Man må kunne forvente at personer i såpass høye stillinger setter seg inn i hvorledes systemer virker/ikke virker - i praksis.

Min anbefaling er at nevnte to direktører utplasseres på et lokalt NAV-kontor i noen uker, gir «klarsignal» til å søke om uføretrygd i noen saker, skriver AEV og fatter 14a-vedtak, for deretter å følge opp de fortvilte syke/skadde brukerne (og også å svare deres advokater) når avslagene fra NAV Arbeid og ytelser kommer på løpende bånd; ofte da uten noen konkret og individuell begrunnelse. ;)

Med vennlig hilsen

Inga S. Kjernlie
Advokat MNA